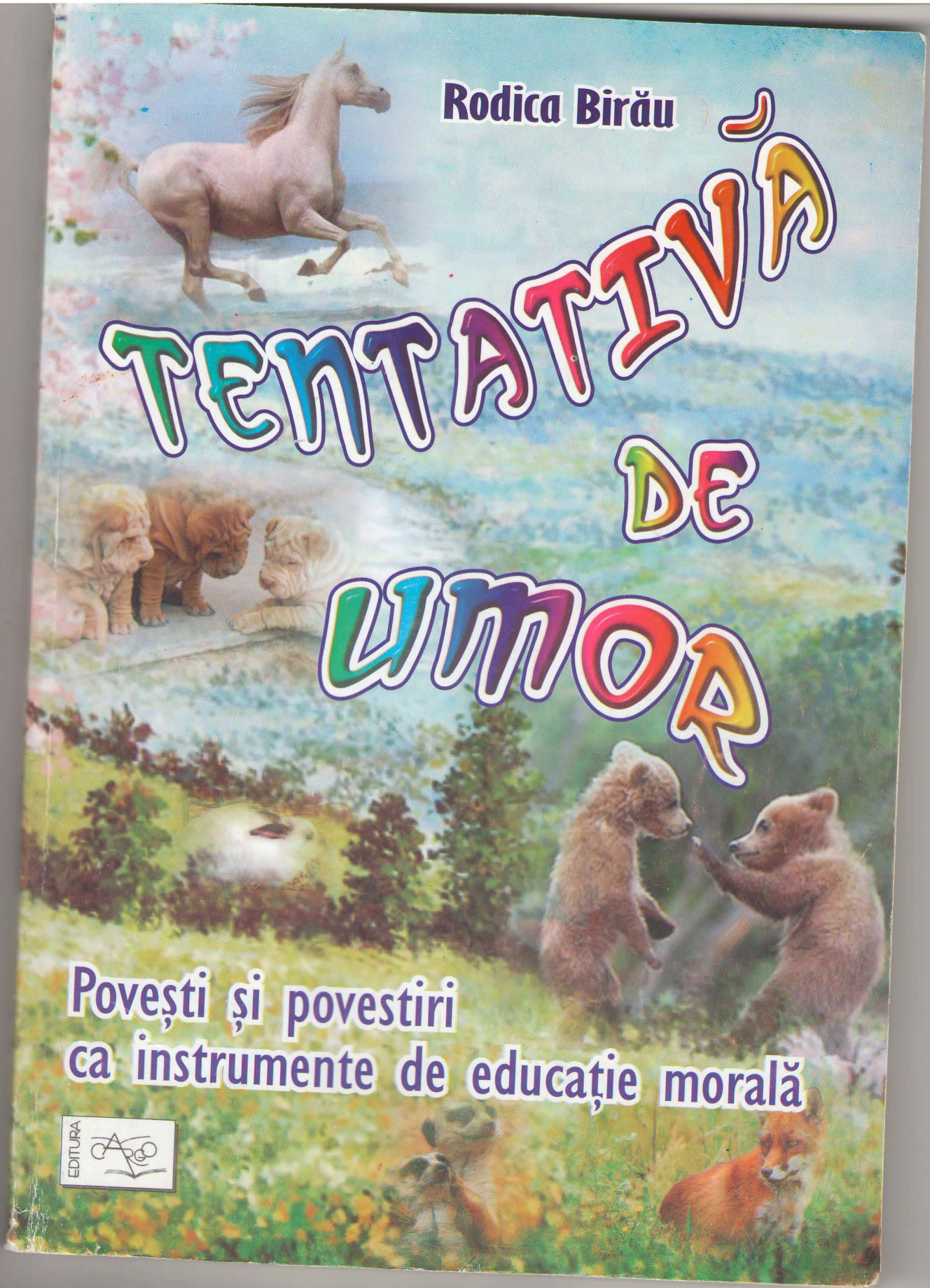
Rodica Birău
TENTATIVĂ DE UMOR
Povești și povestiri
ca instrumente de educație morală
EDITURA

BROASCA ȚESTOASĂ ȘI ELEFANTUL
(poveste din Brazilia)

Într-o zi, o broască țestoasă se lăudă în fața celorlalte animale că ea e în stare să facă din elefant calul ei.

- Nici vorbă, nu-i cu putință să faci una ca asta! îi răspunseră ele, neîncrezătoare.

- Ba da, pun rămășag că o să intru în oraș călare pe elefant!

Animalele se învoiră să țină rămășagul.

Broasca țestoasă se afundă în pădure să-l caute pe elefant și, când îl întâlni, îi zise:

- Cumetre, toate animalele vorbesc cum că dumneata nu mergi niciodată la oraș, fiindcă ești prea leneș și greoi.

Când auzi vorbele astea, elefantul se mânie cumplit și spuse:

- Animalele sunt niște proaste! Dacă nu merg la oraș, pricina e că-mi place mai mult să stau în pădure. Unde mai pui că nici nu cunosc drumul spre oraș!

- Oh, dacă vrei să-l afli, vino cu mine! Am să-ți arăt eu drumul care duce la oraș și în felul ăsta ai să faci toate animalele să moară de ciudă.

Elefantul se învoi și plecară împreună. Când erau aproape de oraș, broasca țestoasă zise:

- Cumetre, eu sunt tare ostenită! Lasă-mă să mă sui în spinarea dumitale!

- Urcă! răspunse elefantul.

Și îndată îngenunche elefantul, iar broasca țestoasă i se sui în spinare. Își văzură mai departe de drum. Broasca îl îndemnă, zicând:

- Cumetre, când am să încep să sar pe spinarea dumitale, să alergi mai repede. Așa ai să-i uimești pe toți intrând în fugă în oraș. O să fie grozav!

- Prea bine, răspunse elefantul.

Cum erau foarte aproape de oraș, broasca prinse a țopăi pe spinarea elefantului și acesta o luă la goană. Broasca îl împunse în coaste cu capul și atunci elefantul fugi și mai iute. Când văzură animalele una ca asta, rămaseră uluite. Ieșiră toate în drum, uitându-se fără să le vină a crede. Broasca țestoasă le strigă:

- Nu v-am spus eu că o să intru în oraş călare?
- Ce înseamnă asta „călare”? se înfurie elefantul.
- Iaca, glumesc şi eu! răspunse broasca ţestoasă.

Dar elefantul băgă de seamă că toate animalele râdeau pe înfundate, şi se supără şi mai tare.

- Aşteaptă tu, strigă el către broască, să vezi cum te arunc pe pietrele alea de colo, şi te fac bucăţi!

- Grozav de bine îmi pare! se bucură broasca ţestoasă. Aruncă-mă acolo! Asta vreau şi eu, căci sunt sigură că n-o să păţesc nimic. Dacă-mi vrei pierzania, trebuie să mă arunci în noroi şi în apă.

Elefantul îi dădu crezare. Fugi până la baltă şi o aruncă în mâl. Când dădu să ridice laba să o strivească, broasca sări în apă şi se ivi mult mai departe, unde n-o mai putea ajunge. Atunci ea începu să strige animalelor, care erau toate numai urechi:

- Nu v-am spus eu că o să intru în oraş călare?

Văzând că nu-i chip s-o înhaţe pe broască, elefantul se întoarse şi o luă la goană spre pădure. Ajungând la ceilalţi elefanţi, le spuse:

- Ştiţi ce mi-a făcut ticăloasa aia de broască ţestoasă?

Şi le povesti întâmplarea.

- Mare prost ai mai fost s-o duci la oraş călare! îi ziseră ei.

De atunci, elefanţilor le-a fost învăţătură de minte şi n-au mai pus niciodată piciorul în oraş.

Aplicaţii:

1. Care dintre situaţiile de mai jos ţi se pare mai hazlie?

- iscusinţa şi şmecheria broscuţei;
- prostia şi naivitatea elefantului;
- asocierea celor două personaje.

2. Încearcă să găseşti în altă povestire o situaţie similară în care iscusinţa şi naivitatea se înfruntă.

MAIMUȚA ȘI CUCUVEAUA
(poveste din Argentina)

Se ştie prea bine că maimuța are obiceiul să se scarpine întruna, iar cucuveaua, să-şi mişte mereu capul dintr-o parte în alta.

Din pricina asta, se batjocoreau neîncetat una pe alta, până când, odată, hotărâră să facă o prinsoare, să vadă care izbuteşte să rabde mai mult: maimuța fără să se scarpine, ori cucuveaua fără să-şi mişte capul.

Trecu un ceas bun de când se priveau una pe cealaltă, nemişcate, când, deodată, maimuța nu mai putu răbda mâncărimea şi-i zise cucuvelei:

- De se iveşte vreun tâlhar, am să scot iute pistolul, uite-aşa! Iată că vine unul!

Şi se folosi de acest prilej ca să se scarpine pe spinare.

Cucuveaua nu vru nici ea să se lase mai prejos şi-i răspunse, mişcându-şi capul dintr-o parte în alta:

- Aşa e, îl văd şi eu!

Şi în felul ăsta, minţind amândouă, au pierdut prinsoarea.

Aplicații:

1. Care dintre afirmațiile de mai jos crezi că reprezintă morala textului?

a) Trebuie să-ți asumi responsabilitatea pentru faptele tale.

b) O greşeală recunoscută e pe jumătate iertată.

c) Nu participa la o competiție care promovează un defect.

2. Care dintre situațiile lecturii ți se pare mai hazlie?

a) obiceiurile ciudate ale personajelor;

b) încercările personajelor de a păcăli concurența;

c) disimularea comportamentelor naturale.

POSTUL CEL MARE
(poveste din Columbia)

Se întâmplă că, într-o bună zi, Tigrul îşi pofti prietenii la vânătoare. Prinseră o veveriță, care însă nici vorbă să ajungă tuturor celor care trudiseră, pierzând o groază de vreme, stând la pândă în codru, cufundându-se prin mlaştini, urcând şi coborând dealuri, lăsându-se pişcați până la sânge de tăuni şi muscoi...

Tigrul, care socotea că el e căpetenia, împărți animalul în trei părți şi zise cu neobrăzare:

- Partea asta, de la cap până la coaste, mi se cuvine mie, că doar eu am răpus veverița, cu sudoarea şi truda mea. Pulpele le iau tot eu, fiindcă îmi plac tare mult şi sunt cel mai voinic dintre toți. Iar partea asta de dinapoi o s-o dau celui care mă va învinge în luptă dreaptă, fără vicleşug şi tertipuri. Vă învoiți, prieteni?

Când auziră asemenea hotărâre, vănătorii se uitară unul la altul, murmurând:

- Cărpănos mai e jupânul! Să nu-şi dea el seama că, dacă ne-a poftit la vânătoare, ar trebui să ne dea cât de cât o bucățică la fiecare! Când colo, auzi ce are de gând zgârcitul!

- Eu i-aş veni de hac! grăi atunci Maimuța. De n-aş fi beteagă tocmai acum, m-aş prinde în luptă cu el şi i-aş face de petrecanie, în fața voastră. Dar, cum sunt beteagă...

- Aşa răsplăteşte dracul pe cel care îl slujeşte! sări de colo şi Broasca. Dar să nu ne mai căinăm! Mai bine să încercăm ceva. Poate că vom izbuti să-i venim de hac, de ne strângem mai mulți laolaltă.

- Ba cu puterile noastre nu-i chip! zise Castorul. Mai bună e înşelăciunea decât puterea. În luptă dreaptă ne striveşte, e limpede, că e cel mai zdravăn dintre noi. Dar cu iscusință şi viclenie...

- Aşa e, cu iscusință şi viclenie! întări Râma. Netrebnicul ăsta e puternic ca dracul şi-i gata oricând să-şi nimicească duşmanii.

Îşi dădură mai toate animalele cu părerea, venind cu felurite propuneri. Până la urmă, li se păru cel mai nimerit să-l cheme pe Iepure, care era vestit pentru istețimea lui. Când află despre ce e vorba, Iepurele se apropie de unchiul său, Tigrul, despre care ştia că e un fățarnic, şi-i zise:

- Cum îşi aşterne fiecare, aşa o să doarmă!

Auzind bine vorbele astea, Tigrul întrebă, tare curios:

- Ce tot spui, nepoate?

- Zic că fiecare o să doarmă cum îşi aşterne. Doar suntem în săptămâna postului cel mare, unchiule, şi nu putem mânca fărâmă de carne. Prietenii tăi sunt mulţumiţi că doar dumneata nu ţii postul. Nu ţi-au spus nimic, de teamă că te ştiu aşa de ţâfnos...

- Asta vrea să zică, nepoate, că mă lasă să mă înfrupt singur, ca să cad doar eu în păcat? Vai, netrebnicilor! Dar n-o să vă fac pe plac! Mai întâi de toate, e postul mare. Chiar acum o să împart prada şi o să-l fac pe fiecare să ia acasă bucata ce i se cuvine...

Şi astfel, Tigrul se văzu nevoit să împartă vânatul, fără să le nedreptăţească pe celelalte animale.

Aplicaţii:

1. Care dintre proverbele de mai jos rezumă morala textului?

- Cine-mparte, parte-şi face.
- A-şi lua partea leului.
- Cum îţi aşterni, aşa dormi.

2. Care dintre situaţiile de mai jos se regăsesc în text?

- slugărnicia celui mai slab faţă de cel puternic;
- spiritul pozitiv şi constructiv de echipă;
- falsitatea celor puternici în justificarea acţiunilor;
- încercarea de a corupe anturajul;
- falsa smerenie a supuşilor;
- folosirea minciunii în slujba obţinerii de bunuri.

URSUL ŞI ABECEDARUL
(poveste populară românească)

A fost odată un fecior de împărat cam prostuț. Măria-sa, împăratul, adună mulți oameni cu carte, să-l învețe pe fecior rostul literelor şi cifrelor, să-i bage în cap legile, fără de care nu va putea conduce împărăția. Mulți oameni învățați veniră la curte, şi tot aşa plecară, pentru că micuțul fecior de împărat nu binevoi să se dedice ştiinței.

Văzând asta, împăratul aduse la curte un bătrân cărturar renumit. Singura rugăminte pe care o avu era să-l învețe pe micuț, dar să fie tare grijuliu, pentru că odrasla împărătească este tare sensibilă şi sperioasă.

Cărturarul îl luă în primire pe fecior. Şi când îşi pierdu răbdarea, nu mai trecu cu vederea netrebnicia acestuia, îl croi cu nuiaua peste spate şi aşa spuse:

- Să ştii, că ştiința din nuia izvorăşte!

Feciorul de împărat dădu fuga la tatăl său şi se plânse:

- M-a bătut învățătorul, înainte de a mă învăța!

Imediat cărturarul fu întemnițat, dar în ziua judecății fu dus din nou în fața împăratului şi a sfatului bătrânilor. Nenorocitul încercă să se justifice, cu dovezi, dar degeaba.

- Mai degrabă aş învăța un urs din pădure, decât pe feciorul Măriei-tale! - izbucni cărturarul.

La aşa ruşine, împăratul imediat hotărî pedeapsa:

- Ai un an la dispoziție să înveți un urs să scrie şi să citească. Dacă dai greş, nu scapi de spânzurătoare!

După care, împăratul dădu poruncă să aducă un ursuleț din pădure, pe care îl trimise cărturarului. Acesta legă o carte groasă în piele, iar între paginile acesteia puse felii de carne.

Ursul luă cartea între labe şi răsfoi până când găsi toate feliile de carne. În timp ce mânca, ursul mormăia şi răsfoia cartea şi astfel fu hrănit ursulețul timp de un an.

Anul se scurse cu repeziciune. Împăratul îl chemă la sine pe cărturar, să-i demonstreze ce l-a învățat pe urs. De cum văzu ursul cartea pe masa împăratului, o luă între labe şi începu să răsfoiască. În

timp ce răsfoia cartea de la un capăt la altul, ursul mormăia, după care o lua de la capăt. Cei care erau de față se prăpădeau de râs.

Împăratul îl întrebă pe cărturar:

- Ce zice ursul?
- Citeşte, Măria-ta!
- Cum adică citeşte?
- Să-mi fie cu iertare, Măria-ta, citeşte pe limba lui!

Auzind asta, şi împăratul se puse pe râs, după care îl iertă pe cărturar. Şi văzând că e om cu scaun la cap, îl puse din nou să-l învețe pe feciorul de împărat.

Aplicații:

1. Care aspect din text te distrează mai mult?

- prostia şi nevolnicia fiului de împărat;
- dragostea exagerată a împăratului pentru fiul său;
- iscusința cărturarului în rezolvarea conflictului;
- dresajul puiului de urs.

2. Pune în ordine evenimentele din lectură, prin numerotare:

- Puiul de urs este dresat să caute bucățile de carne.
- Împăratul dă poruncă aspră pentru a fi pedepsit învățatul.
- Fiul împăratului refuză învățătura.
- Împăratul revine ruşinat asupra pedepsei.
- Împăratul aduce un cărturar la curte pentru a-şi instrui fiul.

3. Crezi că învățătura este esențială în dezvoltarea unui om?

DA **NU**

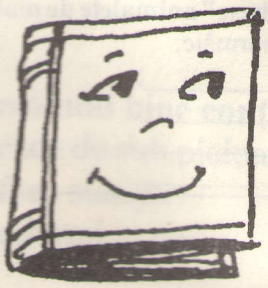

lesul următoarelor

ap = _____;
darea = _____;
cu privirea = _____;
n la cap = _____.

ră carte, feciorul ar conducă mai târziu ?

_____
_____
_____
_____

DUPĂ FAPTĂ ŞI RĂSPLATĂ

(poveste populară românească)

Cu mult timp în urmă, a trăit un boier tare bun. Într-o zi, l-a chemat la el pe un ţăran sărac şi i-a spus:

- Uite, omule, fiindcă ştiu că familia ta o duce destul de greu, vreau să te ajut. Îţi dau de muncă şi te plătesc foarte bine. Vrei să lucrezi pentru mine?

- Sigur, boierule – a răspuns omul bucuros – ce trebuie să fac?

- Să-mi construieşti o casă, la marginea pădurii.

Ţăranul a plecat bucuros şi, chiar din acea zi, s-a apucat de treabă. Boierul îi dădea bani pentru tot ce trebuia să cumpere. Însă omul ce şi-a spus? „El, şi aşa nu mă vede, ce-ar fi să-l înşel?"

Şi, în loc să facă totul aşa cum ar fi trebuit, a început să cumpere lucruri ieftine şi proaste şi să cheltuiască banii ce îi rămâneau. Când a terminat, casa arăta tare frumos pe dinafară, dar ţăranul ştia că n-o făcuse bine şi că, destul de repede, ea se va strica.

Când i-a arătat casa boierului, acesta i-a spus:

- Fiindcă ştiu că tu şi familia ta locuiţi într-o cocioabă, îţi fac cadou această casă. De-aia te-am lăsat pe tine să o construieşti şi ţi-am spus acum, la sfârşit, tocmai pentru ca bucuria voastră să fie mai mare.

Acum şi-a dat seama omul de greşeala sa. A vrut să-l înşele pe altul şi, de fapt, singur s-a înşelat. Dacă ar fi fost cinstit şi şi-ar fi văzut de treabă, şi-ar fi făcut un bine lui şi familiei sale. Acum, însă, părerile de rău nu mai puteau îndrepta nimic.

În sinea lui, omul s-a jurat să nu mai înşele niciodată pe nimeni.

Aplicaţie:

Care proverb rezumă mai bine conţinutul lecturii?

- Şi-a tăiat singur creaca de sub picioare.
- Nu ştie dreapta ce face stânga.
- Cum îţi aşterni, aşa dormi.

CEI TREI PRIETENI

(poveste populară românească)

Un om avea trei prieteni. Pe doi dintre dânşii îi iubea ca şi cum i-ar fi fost fraţi; iar pe-al treilea nu-l băga în seamă. Şi cu toate acestea, cel de-al treilea prieten era credincios şi devotat.

Să vedeţi cum şi-a arătat acesta iubirea şi credinţa.

Într-o zi, judecătorul oraşului chemă pe omul cel cu trei prieteni la judecătorie, sub cuvânt că s-a făcut vinovat de o mare greşeală. Deşi în gândul lui el se ştia mai curat ca argintul, totuşi se sperie şi alergă la cei trei prieteni ai săi.

- Iubiţi prieteni, zise el, veniţi cu mine la domnul judecător şi daţi mărturie că eu nu-s vinovat de nimica.

La această rugăminte a lui, cel dintâi prieten răspunse că nu poate să-l însoţească la judecător, pentru că trebuie să plece la o livadă a lui, să culeagă prunele; al doilea zise că ar merge bucuros, dar îl ştie pe judecător că-i om aspru şi iute la mânie şi i-e teamă să nu i se întâmple ceva.

Numai cel de-al treilea, acela pe care nu-l iubea, se arătă gata să meargă la judecător.

Într-adevăr, el plecă cu dânsul, intră la judecător şi-i vorbi acestuia din inimă şi cu aşa vorbe frumoase despre cinstea, buna purtare şi dreptatea prietenului său, încât judecătorul nu mai avu nicio bănuială asupra lui şi-i dădu drumul, după ce-i spuse vorbe de laudă.

De atunci, el îşi cunoscu mai bine prietenii, căci după cum grăieşte vorba cea adevărată a bătrânilor noştri, „Prietenul adevărat la nevoie se cunoaşte".

Aplicaţii:

1. Care dintre atributele de mai jos nu aparţin prietenului adevărat?

devotament, credinţă, iubire, respect, trădare, bârfă, prietenie.

2. Crezi că prietenia presupune şi critica defectelor?

DA NU

i iubea ca şi cum
eamă. Şi cu toate
evotat.
inţa.
cel cu trei prieteni
e o mare greşeală.
totuşi se sperie şi

omnul judecător şi

en răspunse că nu
buie să plece la o
ar merge bucuros,
nie şi i-e teamă să

ea, se arătă gata să

udecător şi-i vorbi
spre cinstea, buna
ul nu mai avu nicio
se vorbe de laudă.
ii, căci după cum
„Prietenul adevărat

parţin prietenului

bârfă, prietenie.

efectelor?

EVALUAREA TEXTULUI

Scrie calităţile pe care le are cel mai bun prieten al tău.

_____
_____
_____

De ce crezi că au nevoie oamenii de prieteni?

_____
_____
_____

Explică înţelesul următoarelor expresii:
fraţi de cruce = _____;
mai curat ca argintul = _____;
iute la mânie = _____;
cu atâta inimă = _____.

CEI TREI PRIETENI

Ce învăţătură se deprinde din acest text?

_____
_____
_____

Completează după model:
prieten - amic - duşman;
a iubi - _____ - _____;
devotat - _____ - _____;
vinovat - _____ - _____;
curat - _____ - _____.

Alcătuieşte un enunţ în care cuvântul „iute" să aibă două înţelesuri.

_____
_____
_____

PANTERA ŞI ŢAPUL
(poveste din Brazilia)

Odată, pantera vru să-şi facă o casă. Se duse de-şi alese locul şi curăţă pământul de ierburi, ca să-şi ridice acolo casa. Ţapul, care voia şi el acelaşi lucru, porni să caute un loc potrivit şi, dând peste pământul gata curăţat, îşi zise:

„Ce noroc! Iată un loc minunat unde să-mi ridic casa!"

Tăie apoi nişte lemne şi le înfipse în pământ, în chip de ţăruşi, împrejmuind locul, apoi plecă.

A doua zi veni pantera şi,când văzu ţăruşii gata înfipţi, se întrebă bucuroasă:

„Cine m-o fi ajutând? De bună seamă că Domnul!"

Apoi puse peste ţăruşi nişte bârne, înălţând casa până la acoperiş, şi plecă. Cum se întoarse ţapul iar, se minună şi se întrebă şi el:

„Oare cine m-o fi ajutând? De bună seamă că Domnul!"

Se apucă să pună nişte beţe între bârne şi ridică pereţii. După ce plecă el, veni pantera care mai să se sperie de ce văzu. Lipi bine beţele cu lut şi, când fu gata, plecă. Ţapul se întoarse, mai propti pereţii cu vreo câţiva pari, apoi, din ierburi, făcu acoperişul.

Şi aşa se întâmplă că fiecare trebălui pe rând. Când casa fu isprăvită, pantera îşi făcu un pat şi se culcă. Curând se ivi şi ţapul. Cum dădu cu ochii de panteră, îi zise:

- Hei, cumătră, asta e casa mea, că doar eu am împrejmuit locul, am bătut ţăruşii, am pus parii şi am făcut acoperişul!

- Ba nu, cumetre! răspunse pantera. Casa e a mea, că eu am curăţat locul, am aşezat bârnele, am lipit beţele şi am durat pereţii!

După ce se ciondăniră ei o vreme, pantera, care murea de poftă să-l mănânce pe ţap, îi zise:

- Hai să nu ne mai sfădim, cumetre ţap, că doar putem rămâne amândoi să locuim în casă!

Ţapul se învoi, dar cu mare teamă. Îşi aşternu culcuşul cât mai departe de patul panterei.

A doua zi, pantera îl ameninţă:

- Cumetre ţap, bagă bine de seamă! Când o să vezi că mi se încreţeşte pielea de pe cap, e semn că sunt mânioasă!

- Ehei, cumătră panteră, când o să mă vezi mişcându-mi bărbuţa şi strănutând, să o iei la goană, că nu-i de glumit atunci cu mine!

Apoi pantera plecă, zicând că se duce să caute de mâncare. Departe de casă, prinse un ţap mare, îl omorî şi îl aduse acasă, ca să-l sperie pe cumătrul ei. Trânti prada la pământ şi strigă:

- Iată, cumetre ţap, jupoaie-l, ca să-l mâncăm!

Când văzu ţapul una ca asta, îşi zise speriat:

„Dacă a omorât unul atât de mare, ce-o să păţesc eu, bietul!"

A doua zi însă, grăi astfel către panteră:

- Ei, cumătră, azi mă duc eu s-aduc ceva de mâncare!

Şi plecă. Se afundă în pădure, departe, şi zări o panteră mare şi grasă. Începu atunci să smulgă liane din jur, până când ea îl întrebă:

- Ce faci cu atâtea ierburi, cumetre-ţap?

- Cum ce fac? E treabă serioasă, se ştie doar bine... Vine sfârşitul şi în curând ne ia potopul...

- Ce tot spui, cumetre ţap?

- Adevărul adevărat! Iar de vrei să scapi, să nu te ia apele, hai să te leg, că aşa am să fac şi eu!

Speriată, pantera îşi alese un trunchi înalt şi gros şi-l rugă pe ţap s-o lege acolo. El o legă bine şi, când văzu că nu mai era nicio primejdie, luă o bâtă şi-i dădu o lovitură zdravănă, de o omorî. Apoi o dezlegă, o târî până acasă şi o trânti pe pământ, zicându-i cumetrei:

- Iată ce-am adus! Dacă vrei, jupoai-o şi s-o mâncăm!

Pantera se îngrozi de moarte. Şi de atunci, începură să se teamă unul de celălalt.

Într-o zi, ţapul se aşeză la umbra unor tufe, să se răcorească. Se uită la panteră şi văzu că i se încreţise pielea de pe cap. Se sperie şi prinse a behăi, clătinându-şi bărbiţa şi strănutând. Atunci pantera, înspăimântată, o rupse la goană, iar ţapul făcu la fel.

Şi până astăzi aleargă amândoi întruna, fiecare în altă parte.

Aplicaţie:

Care din afirmaţiile de mai jos sunt valabile pentru text?

- Agerimea minţii îţi asigură supravieţuirea şi succesul.

- Mândria nemăsurată şi încrederea nejustificată în propriile forţe te duc la pieire.

BĂIEȚII CEI LACOMI DE AUR
(poveste din Ecuador)

Doi frați de vârstă fragedă o porniră în lume după aur. Căutară ei fără răgaz, dar nu aflară pe nicăieri. Supărați, se întoarseră acasă.

A doua zi, tatăl lor îi duse la un hățiș cu bălării şi bolovani. Le spuse că acolo zăcea aur şi că trebuiau să curețe locul de ierburi şi pietre. Băieții, bucuroşi, se apucară de treabă, dar tot nu dădură de aur.

Tatăl le spuse însă că mai aveau de arat pământul, să fie afânat. Băieții se repeziră să-l asculte, dar aurul nu se ivi. Mânioşi, feciorii cei lacomi îi ziseră părintelui lor că ei lasă totul baltă, că i-a înşelat.

- Trebuie să sădiți cartofi, le răspunse tatăl, şi atunci o să aveți aur!

Băieții, în lăcomia lor, nu-şi cruțară puterile şi se munciră să sădească în pământul arat cartofii. Dar degeaba, aurul nicăieri!

După o vreme, cartofii crescură şi dădură rod bogat. Tatăl îi culese, îi vându pe un preț bun şi adună o grămadă de bani, pe care-i dădu băieților, zicându-le:

- Iată aurul de pe câmpul unde ați muncit voi: am vândut cartofii care au crescut acolo! Şi să țineți minte că cea mai cinstită cale să dobândeşti aur este să munceşti, nu să vânturi lumea, aşa cum credeți voi!

Aplicații:

1. Ce proverbe ar putea deveni titlul lecturii?

- Munca este brățară de aur.
- Prost să fii, noroc să ai.
- Nu lăsa pe mâine ce poți face azi.
- Dacă n-ai bătrâni, să-ți cumperi.

2. Ce defecte morale sunt satirizate?

prostia, lăcomia, lenea, dorința de înavuțire fără muncă.

3. Aplică cinci calificative omului care visează la un câştig fabulos fără muncă.

_____ _____ _____ _____ _____

u înțeles

vintele:

DARNICUL ŞI ZGÂRCITUL

(poveste populară franceză)

Au fost odată doi vecini: unul darnic din cale-afară, iar celălalt grozav de zgârcit. De câte ori se duceau împreună la târg sau la vânătoare, cel zgârcit începea să-i spună celui darnic:

- Vai de mine, ce să mă fac, că mi-am uitat merindele acasă?

Şi cel darnic se grăbea să-i răspundă ca de obicei:

- Nu-i nicio pagubă! Am luat eu destulă hrană, să ne ajungă amândurora.

- Şi, într-o bună zi, cînd au plecat împreună la vânătoare, povestea s-a repetat pentru a nu ştiu câta oară. Când să poposească în pădure, cel zgârcit se văită că uitase sacul cu merinde pe masă, iar cel darnic, ştiind ce-l aşteaptă, îl pofti, fără prea multe vorbe, să mănânce din plăcintele pe care le luase cu el. Vecinul primi. Când se întunecă, se odihniră şi a doua zi, în zori, zgârcitul, văzând că vecinul lui dormea buştean, scoase din sac merindele, mâncă pe furiş, deoarece îl minţise că le uitase acasă, şi apoi, fără să-l mai aştepte, o porni repede după vânat.

Când se trezi singur, darnicul bănui ceea ce se întâmplase, deoarece nu era pentru prima dată, aşa că fără să-şi facă sânge rău, o porni şi el singur după vânat. Când se lăsă întunericul, i se păru că vede, nu prea departe de el, licărind o lumină. Nu pregetă să se îndrepte într-acolo. Ajunse în faţa unei căsuţe, intră şi dădu de o masă şi trei culcuşuri. Pe masă, o farfurie plină cu plăcinte. Cum bietului om i se terminaseră merindele, îndrăzni cu sfială să se înfrupte cu o plăcintă. Se aşeză apoi umil într-un colţ, ca să se mai odihnească şi să aştepte să se crape din nou de ziuă, s-o pornească din nou la vânat. După câtva timp, iată că soseşte un urs, apoi un lup şi o vulpe. Fiecare îşi ia câte o plăcintă şi apoi se aşază tacticos la vorbă:

- Pun rămăşag că nimeni nu ştie că lângă casa noastră a căzut azi, dintr-o căruţă, un sac cu galbeni! mormăi ursul.

- Şi eu pun rămăşag că nimeni nu ştie că în spatele casei noastre un vânător a pitit în pământ doi săculeţi cu galbeni! spuse şi lupul.

- Şi eu ţin o taină! se făli vulpea. Nimeni, numai eu am văzut pe cel care a ascuns în scorbura copacului din dreapta casei trei săculeţi cu galbeni.

Omul cel darnic părea că moţăie acolo în colţul odăii, dar de fapt auzise tot. Aşa că a doua zi, după ce plecă şi ursul, şi lupul, şi vulpea, se duse la toate cele trei locuri de care pomeniseră cei trei, îşi luă sacii cu galbeni la spinare şi o porni direct spre casă.

Când zgârcitul văzu ce bogat s-a întors vecinul lui, nu-i mai dădu pace până nu-i istorisi din fir-a-păr toate cele întâmplate. Şi darnicul îi istorisi totul întocmai cum fusese.

A doua zi o porni şi zgârcitul într-acolo şi, ce-i drept, nimeri şi el pe când ursul, lupul şi vulpea nu erau acasă. Văzu farfuria plină cu plăcinte şi, până n-o lăsă goală, nu încetă să le înfulece. Când ursul intră înfometat în casă şi văzu farfuria goală, se înfurie la culme; furia lupului părea cumplită, iar cumătra vulpe ţipa din toţi rărunchii:

- Miros eu că hoţul e sub masă!

Şi când s-au repezit toţi trei asupra zgârcitului, l-au mântuit într-o clipă, fiind siguri că tot el le furase şi sacii cu galbeni.

Aplicaţii:

1. Ce concepte se înfruntă în lectură?

dărnicie – zgârcenie;
modestie – lăcomie;
bunătate – răutate;
minciună – adevăr.

2. În care dintre basmele de mai jos găseşti asemănări de situaţie?

- Fata moşneagului şi fata babei.
- Punguţa cu doi bani.
- Prostia omenească.

TURTA PICTATĂ

(poveste populară chineză)

Trăiau odată doi bogătaşi zgârciți, care semănau atât de mult între ei, încât au devenit şi frați de cruce.

Într-o zi, fratele mai mic trebuind să plece la un drum mai lung, pentru negustorie, s-a gândit să treacă pe la fratele mai mare să-şi ia rămas bun. A luat cu el un coş frumos împletit din coceni de porumb, pentru a i-l face cadou fratelui, la despărțire. În casa fratelui mai mare nu o găsi decât pe cumnată, căreia îi zise:

- Vai, cumnată dragă, curând am să plec la un drum lung, aşa că astăzi am venit la voi ca să-mi iau rămas bun de la tine şi de la fratele mai mare. Îmi cer scuze însă că, neştiind ce vă trebuie, v-am adus o mică atenție în semn de despărțire: un coş, şi vă rog frumos să-l primiți cu toată bucuria.

Nevasta bogătaşului, privind la coşul împletit din coceni de porumb, se gândea în sinea ei: „Ce fel de om o mai fi şi ăsta, de face asemenea daruri?", dar din gură rosti cele mai alese cuvinte:

- Vai, frățioare, să-cheltuieşti atâția bani pentru noi, doar suntem rude?! Aş vrea să-ți mulțumesc în locul fratelui tău, care regretă că nu este azi acasă, să-ți mulțumesc pentru cadoul frumos ce ni l-ai făcut...

Cumnata se gândea însă în sinea ei: „Indiferent ce mi-a adus, după tradiție, dar şi în virtutea politeții, eu trebuie să-l opresc la masă. Dar cu ce să-l tratez?" După ce chibzui un timp, îşi zise: „Ah, am găsit soluția!" şi bucuroasă, cu glas tare, spuse cumnatului:

- O, frățioare, de astăzi ne despărțim şi nu se ştie când ne vom mai revedea, aşa că te rog, nu pleca şi fă-mi plăcerea de a rămâne la masă, chiar dacă fratele tău nu este acasă: nu mă poți refuza, nu-i aşa?

Nu aşteptă răspunsul omului şi aşeză repede masa, punând două perechi de beţişoare, două farfurii, iar în mijlocul mesei un platou mare. Scoase apoi o pensulă şi o hârtie şi pictă în tuş o turtă mare rotundă, cu mult susan.

- Te rog, frate, spuse cumnata, serveşte cât e caldă şi proaspătă, dacă se răceşte nu va mai fi atât de gustoasă.

- Da, cumnată, spuse frățiorul, am să servesc cu plăcere.

Fratele se preface că mănâncă, şi duce beţişoarele la gură şi mestecă, savurând gustul turtei cu susan.

După un timp păru că s-a săturat, s-a ridicat de la masă şi-a plecat, luându-şi rămas bun de la cumnată.

N-a trecut mult timp şi s-a întors stăpânul casei. Soţia l-a întâmpinat şi i-a spus repede bărbatului:

- Ghici cine a trecut astăzi pe la noi? Fratele tău, care a venit să-şi ia rămas bun de la noi şi bineînţeles nu a venit cu mâna goală, a adus şi un coş de porumb împletit.

Cum a terminat de spus, i-a şi arătat bărbatului darul primit de la fratele lui de cruce.

- Vai, nevastă, fratele meu a adus un cadou şi tu nu l-ai oprit la masă?

- Cum de nu, l-am omenit cum se cuvine!

- Ce-aţi mâncat?

- Turtă, vezi bine, hai să-ţi arăt!

Soţul s-a dus repede la masă şi văzând turta pictată în farfurie, a oftat adânc, zicând:

- Dacă eram eu acasă, nu-i dădeam o turtă atât de mare şi atât de frumoasă, în semn de despărţire!

Aplicaţii:

1. Această lectură pune în discuţie următoarele concepte:
- făţărnicia;
- avariţia;
- isteţimea;
- formalismul;
- ipocrizia.

2. Care dintre personaje ţi se pare cel mai prefăcut?

3. Există un personaj pozitiv în lectură?

SPUNE-MI CE DAI CA SĂ-ȚI SPUN CE O SĂ PRIMEȘTI
(poveste arabă)

Era odată un bărbat care şedea la marginea unei oaze la intrarea unei cetăți din Orientul Mijlociu. Un tânăr se apropie într-o bună zi şi îl întrebă:

- Nu am mai fost niciodată pe aici. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?

Bătrânul îi răspunse printr-o întrebare:

- Cum erau locuitorii cetății de unde vii?

- Egoişti şi răi. De aceea mă bucur că am putut pleca de acolo!

- Aşa sunt şi locuitorii acestei cetăți! răspunse bătrânul.

Puțin după aceea, un alt tânăr se apropie de omul nostru şi îi puse aceeaşi întrebare:

- Abia am sosit în acest ținut. Cum sunt locuitorii acestei cetăți?

Omul nostru răspunse cu aceeaşi întrebare:

- Cum erau locuitorii cetății de unde vii?

- Erau buni, mărinimoşi, primitori, cinstiți. Aveam mulți prieteni acolo şi cu greu i-am părăsit.

- Aşa sunt şi locuitorii acestei cetăți! răspunse bătrânul.

Un negustător care îşi aducea pe acolo cămilele la adăpost auzise aceste convorbiri. În timp ce al doilea tânăr se îndepărta, se întoarse spre bătrân şi îi zise cu reproş:

- Cum poți să dai două răspunsuri cu totul diferite la una şi aceeaşi întrebare pe care ți-o adresează două persoane?

- Fiule, fiecare poartă lumea sa în propria-i inimă. Acela care nu a găsit nimic bun în trecut, nu va găsi nici aici nimic bun. Dimpotrivă, acela care a avut şi în alt oraş prieteni, va găsi şi aici tovarăşi credincioşi şi de încredere. Pentru că, vezi tu, oamenii nu sunt altceva decât ceea ce ştim noi să găsim în ei.

Aplicație:

Care crezi că este morala textului?

- Eşti ceea ce gândeşti.
- Fiecare îşi construieşte propria lume.
- Realitatea este aceeaşi, dar tu o percepi după sufletul tău.

LIBERTATEA TURTURELELOR
(poveste orientală)

Odinioară, în regatul unui rege temut şi respectat, era obieceiul ca fiecare dintre locuitori să-i aducă în dar regelui, la aniversare, câteva turturele vii.

După ce primea păsările, regele le elibera cu mâinile lui. Toţi care îi aduceau turturelele erau foarte bine răsplătiţi.

Un curtean întrebă pe rege:

- Pentru ce primeşti de la supuşii tăi turturelele pe care apoi le pui în libertate? Ce urmăreşti prin aceasta?

- Vreau ca să-i arăt poporului, în zilele de sărbători, marea mea bunătate.

Curteanul adăugă:

- Când soseşte vremea ca locuitorii să-ţi dăruiască turturelele, ei omoară mai multe decât prind. Dacă vrei să faci poporului dovada că eşti un om mărinimos, n-ar fi mai bine să porunceşti să le lase în pace? Ar fi cel mai bun mijloc de a le cruţa zilele. Îndemnând pe oameni să le prindă, ca apoi să le eliberezi, faci să moară o sumedenie, fără niciun folos. Fapta bună pe care o săvârşeşte Măria ta, dându-le libertatea, nu micşorează răul pe care îl pricinuieşte acestor drăguţe păsări.

Regele dădu din cap. Se gândi puţin şi hotărî că slujitorul lui avea dreptate. Şi dădu poruncă în tot regatul ca de acum înainte nimeni să nu mai prindă turturele, iar cine va fi prins ucigând păsările, va fi pedepsit.

Aşa s-a pus capăt unei datini nefolositoare şi greşelii de a ucide păsările.

Aplicaţii:

Răspunde la întrebări:

a) Colivia pentru păsări este ca puşcăria pentru om?

Dacă ai răspuns cu DA, gândeşte-te că la închisoare stau numai răufăcători. Acum îţi poţi schimba răspunsul.

b) Crezi că o pasăre ţinută în colivie mult timp se mai poate reintegra în mediul ei natural?

u înțeles
;
;
;
;
.

le libere cu
trebuiau să-i
.
gele
-a zis regelui
este o faptă

OMUL MILOSTIV
(poveste populară chineză)

Un om milostiv hoinărea pe ulița târgului. Tot mergând el agale, s-a întâlnit cu un negustor de peşte. Acesta ținea în cobiliță două coşuri. Fiecare coş era umplut jumătate cu apă, jumătate cu peşte. Peştii erau prinşi din râu, iar acum înotau înghesuiți în apă puțină. Milostivul, privind peştii, oftă, apoi spuse:

- Sărmanii, aşa de vioi şi aşa de frumos înoată, dar de-ar şti ce-i aşteaptă... O tigaie plină de untdelemn încins... Vai, ce soartă au sărmanii!

- Măi frate negustor, zise milostivul, hai, vinde-mi-i mie mai ieftin, n-ai vrea? Îmi este tare milă de ei; aş vrea să le dau drumul înapoi în râu.

Vânzătorul, auzind ce spune şi gândindu-se puțin, a încuviințat să-i vândă cu jumătate de preț cei mai mari peşti din coşurile lui.

Acest om „milostiv" ținând peştele în mână, a plecat pe malul râului, s-a învârtit mult timp, apoi s-a întors cu ei acasă.

Seara, în timpul cinei, cuscrul lui a venit să-şi vadă fata şi nu mică i-a fost mirarea când pe masă a văzut peşte prăjit. Atunci cuscrul a întrebat:

- Nu înțeleg, ştiam că tu cumperi peştii pentru a le da drumul în apă, nu pentru a-i mânca!

Milostivul nici măcar nu aşteptă ca să termine cuscrul ce avea de spus şi-i răspunse:

- E adevărat, însă eu dau drumul doar peştilor vii, iar ce vezi tu în farfurie sunt peşti morți, cum să le mai dau drumul?

Aplicații:

1. Ce concepte se regăsesc în textul lecturii?

- falsa milostenie;
- înşelătoria;
- naivitatea;
- altruismul;
- bunătatea.

2. Cum ți se pare explicația personajului în finalul lecturii?

celaşi înţeles
ân;
mp;
încet;
comerciant.

lelor mese

ÎNŢELEPCIUNEA BĂTRÂNILOR
(poveste orientală)

A fost odată un fecior din cale-afară de iubitor şi devotat tatălui său. În acele timpuri se spune că ar fi existat o lege care obliga pe copii să ducă în munţi pe bătrânii ce nu mai puteau munci.

Tatăl feciorului cu pricina ajunsese atât de bătrân, încât nu mai putea munci. Sosise timpul abandonării lui şi feciorul îl luă în cârcă şi porni cu el spre inima munţilor. În timp ce-şi ducea părintele în spinare, bătrânul tată, care-şi iubea şi el copilul din tot sufletul, rupea crengi de copaci şi le arunca ba ici, ba colo, ca nu cumva dragul său fiu să rătăcească drumul la întoarcere.

Ajunşi în creierul muntelui, fiul strânse un maldăr de frunze uscate şi-şi aşeză tatăl în vârful lor, apoi spuse oftând:

- Şi acum, dragul meu tată, trebuie să ne despărţim.

Bătrânul tată rupse o ramură dintr-un copac şi, arătând-o fiului iubit, zise:

- Copile drag, ca să nu te rătăceşti, am presărat ramuri ca aceasta pe unde am trecut. Ele îţi vor arăta drumul până acasă. Şi acum, rămâi cu bine, fiu iubit!

Emoţionat până la lacrimi de dragostea tatălui său, fiul nu se îndură să-şi abandoneze părintele. Îl luă din nou în spinare şi se întoarse cu el acasă.

Dacă fapta aceasta ar fi ajuns la urechile împăratului, atât tatăl, cât şi fiul, ar fi fost aspru pedepsiţi. Dar fiul săpă o groapă în fundul curţii şi îşi ascunse tatăl acolo. În fiecare zi, el îi ducea de mâncare în taină, iar atunci când făcea rost de bucate mai alese, nu se atingea de ele până nu-i ducea părintelui său.

Într-o zi, împăratul dădu poruncă în ţară să i se facă o frânghie de cenuşă. Supuşii săi se străduiră zi şi noapte să facă frânghia comandată, dar în zadar. Cererea împăratului ajungând şi la urechile bătrânului, acesta îi spuse fiului său:

- Încolăceşte o frânghie pe un fund de lemn şi dă-i foc.

Fiul ascultă de povaţa tatălui şi obţinu, într-adevăr, o funie de cenuşă. Bucuros, se prezentă numaidecât cu ea în faţa împăratului şi fu răsplătit pentru iscusinţa sa.

La scurt timp după aceea, împăratul îl chemă din nou pe tânăr şi-i dădu un ţăruş din lemn, astfel tăiat încât arăta la fel la ambele capete şi-i ceru să-i arate unde e vârful şi unde e rădăcina. Băiatul luă ţăruşul acasă şi ceru din nou părerea bătrânului său tată.

- Pune ţăruşul în apă, îl sfătui bătrânul. Capătul care va încerca să iasă din apă, va fi vârful, iar cel ce se va afunda în apă va fi rădăcina.

Tânărul făcu întocmai cum îl învăţă bătrânul său tată şi anunţă rezultatul înaltului împărat. Impresionat de inteligenţa lui, împăratul îl răsplăti pe tânăr.

Dar împăratul veni în curând cu o a treia problemă şi mai dificilă decât celelalte două. El porunci tânărului să construiască o tobă care să scoată sunete fără a fi lovită.

Băiatul îşi consultă din nou tatăl.

- Nimic mai uşor, fătul meu! zise bătrânul. Du-te şi cumpără o piele potrivit de mare. Apoi mergi la munte şi fă rost de un stup.

Şi el procedă întocmai cum îl învăţă tatăl său, iar bătrânul croi din piele o tobă, iar înăuntru instală roiul de albine.

- Iată toba, fiule! Înfăţişează-te cu ea în faţa Înălţimii-sale!

Feciorul luă imediat drumul spre palatul împăratului. Iar când acesta atinse toba, albinele din interior, tulburate fără veste, începură să zumzăie de vibra membrana tobei ca lovită de sute de ciocane. Nu exista nicio îndoială: toba cânta de la sine.

Lăudându-l pe băiat pentru soluţiile înţelepte date celor trei dificile întrebări ale lui, împăratul îl întrebă în cele din urmă cum a reuşit să se descurce atât de bine.

- Fiind prea tânăr şi având puţină experienţă, răspunse flăcăul, n-am reuşit să rezolv niciuna dintre probleme. Soluţiile le-am aflat de la tatăl meu, om bătrân cu experienţă bogată...

Şi pentru că spusese destule, tânărul se hotărî să fie cinstit până la capăt:

- Nu m-am încumetat să-mi abandonez părintele în munţi, Luminăţia-ta. L-am ascuns în fundul grădinii...

Impresionat de povestea fiului iubitor, dar şi de înţelepciunea părintelui său, împăratul zise:

- N-aş fi bănuit că bătrânii sunt atât de înţelepţi şi de folositori.

De acum încolo, nimeni să nu-şi mai abandoneze părinţii neputincioşi în munţi!

De atunci se spune că vârstnicii au trăit împreună cu fiii lor până la adânci bătrâneţi.

Aplicaţii:

1. Ce probleme de interes permanent pune lectura?
- dragostea părintească nepieritoare;
- devotamentul filial;
- credinţa în valorile morale permanente;
- sacrificiul pentru familie;
- bătrâneţea – vârsta înţelepciunii.

2. Ce sacrifică fiul?
- pe bătrânul său tată;
- propria-i libertate;
- porunca împărătească.

3. Care dintre calificativele de mai jos nu ar face cinste unui fiu?

- devotament, iubire, sacrificiu, îndepărtare, uitare, amânare, abandonare.

CORONIȚA DE ROUĂ

(poveste populară franceză)

A fost odată un rege care nu avea decât o singură fată. Şi cum era doar una la părinți, tatăl ei o răsfăța fără margini, împlinindu-i toate poftele, care mai de care mai trăznite. Şi, într-o bună dimineață, pe când se plimba prin grădina palatului, rămase cu privirea asupra perlelor de rouă care pâlpâiau pe florile şi frunzele din jur.

Îi veni o idee năstrușnică şi alergă într-un suflet la tatăl ei, cu gândul să-i împlinească şi această dorință:

- Tată, dă poruncă să mi se facă o coroniță din picăturile de rouă. Sunt mai frumoase şi mai sclipitoare decât perlele adevărate!

Tatăl ei, ştiind bine că asemenea ispravă nu e cu putință, încercă în fel şi chip să-i schimbe gândurile, dar fata atâta îl rugă şi atâta plânse, încât bietul om se lăsă convins de ea şi dădu poruncă să i se facă prințesei coroniță din perle de rouă.

Au fost aduşi la palat cei mai pricepuți giuvaergii din ținut şi cei mai năstrușnici şi, la cerința prințesei, li s-a spus că cel ce va izbuti va primi zece saci cu galbeni, iar cei ce nu vor fi în stare, după trei zile şi trei nopți, o vor plăti cu capul. Giuvaergiii ascultară cele spuse şi în gând îşi rosteau rugăciunea cea din urmă. O jale şi o întristare adâncă domneau în tot regatul.

Giuvaergiii se sfătuiau în ce chip ar putea să se salveze de năpastă. Cel mai bătrân dintre ei le grăi astfel:

- Eu vă scap de urgie! Fiți pe pace şi duceți-vă liniştiți la casele voastre. Aveți încredere în mintea mea, că a avut mai multe de judecat decât voi!

A treia zi de dimineață se duse să-i vorbească regelui:

- Prealuminate! Eu mă ofer să-i fac fetei tale o coroniță de rouă, dar perlele de rouă să le iau din mâna ei!

Regele pricepu vorbele cu tâlc ale bătrânului giuvaergiu şi se învoi, sperând ca astfel şi fata lui să se mai înțelepțească. Aşa că o chemă pe fată şi-i spuse dorința giuvaergiului.

Auzind fata că i se va face pe plac, nici nu judecă prea mult cererea bătrânului giuvaergiu şi se arătă încântată. Ba chiar se grăbi să-l poftească în grădină. Bătrânul o urmă, iar copila încercă să ia

e din enunț:

_____,

_____

.

ătăl _____

_____.

cut, în final, că

_____.

următoarelor

= _____;

_____;

_____;

neți = _____

_____.

câteva picături de rouă de pe o frunză, dar ele, cum era şi firesc, i se risipiră în palmă. Şi la fel se întâmplă şi cu altele, de câte ori încerca.

După o zadarnică străduinţă, în care prinţesa încerca mereu, văzând cum se risipeau şi se pierdeau în palmă picăturile de rouă, se uită la giuvaergiul cel bătrân şi apoi la tatăl ei şi, îmbujorată de ruşine, se aruncă în braţele tatălui, făgăduindu-i că de acum încolo nu-i va mai cere ceva împotriva firii.

Bătrânul luă galbenii de la rege, dăruiţi drept mulţumire pentru lecţia dată fetei lui, şi se grăbi să-i împartă cu ceilalţi giuvaergii, cărora nu le venea să creadă că, pe lângă norocul de a fi scăpat de la moarte, deveniseră şi înstăriţi.

Aplicaţii:

1. Ce probleme permanente exploatează autorul lecturii?

- dragostea părintească;
- răsfăţul;
- educaţia prin exemplu.

2. Care dintre conceptele de mai jos se opun încăpăţânării prinţesei?

inteligenţa;
agerimea;
păcăleala;
puterea exemplului;
forţa fizică;
pedeapsa.

e expresii:
_____;
_____;
= _____
_____;
_____.

uvintele:
_____;
_____;
_____;
_____;
_____.

ȘTRENGARUL ȘI HOȚUL
(după o anecdotă indiană)

Un copil isteț din fire ședea pe colacul de piatră al unei fântâni și plângea. Un hoț, care trecea pe acolo, se opri și îl întrebă de ce plânge.

- Cum să nu plâng, dacă am scăpat ulciorul de argint în fântână? Dacă ajung acasă fără el, părinții mă snopesc în bătaie.

Hoțului îi sclipiră ochii de lăcomie. Se dezbrăcă repede, lăsă hainele și punga de bani lângă băiețel și coborî în fântână să caute ulciorul.

Îl căută mult și bine...

Când ieși din fântână, copilul cel isteț se făcuse nevăzut, împreună cu punga lui cu galbeni. Ba îi luase și hainele, ca să-l facă de râs lumii, așa, gol pușcă.

Aplicații:

1. Ce concepte se opun în desfășurarea acțiunii?
istețime – prostie;
păcăleală – lăcomie;
hoție – cinste.

2. Există un personaj cinstit în povestire?
DA NU

3. Când un hoț fură pe alt hoț, există victime? Dar pedeapsă?

FRUCTUL CEL MAI VALOROS
(poveste populară bulgară)

A fost odată un tată care avea trei feciori. Într-o zi îi chemă la dânsul şi le spuse:

- Am să vă dau la fiecare câte o pungă cu galbeni. Mergeţi în lume şi căutaţi fructul cel mai valoros. Celui dintre voi care mi-l va aduce, am să-i dăruiesc jumătate din averea mea.

Feciorii luară pungile cu galbeni şi porniră fiecare în trei părţi ale lumii în căutarea fructului cel mai de preţ.

După trei ani se-ntoarseră cu toţii la tatăl lor.

- Ei, zise acesta, întorcându-se către feciorul cel mare, ce mi-ai adus?

- Fructul cel mai valoros, tată, este acela care e cel mai dulce. Eu ţi-am cumpărat un ciorchine de strugure. Dintre toate fructele pământului nostru, acesta e cel mai dulce.

- Bine ai făcut, spuse tatăl, mi-ai adus un fruct tare bun. Dar tu ce mi-ai adus? şi se întoarse către feciorul cel mijlociu.

- Tată, eu m-am gândit că fructul cel mai valoros este acela care se găseşte cel mai rar. De aceea m-am dus în ţările sudice şi ţi-am cumpărat fructe rare, ce nu cresc pe la noi. Uite: nuci de cocos, portocale, curmale, banane; din fiecare câte puţin, ca să ai de unde să-ţi alegi: poftim, ia ce-ţi place!

- Bine ai făcut, fiul meu, mi-ai adus fructe minunate. Am să aleg una din ele. Apoi se întoarse către feciorul său cel mai mic:

- Dar tu, fiule, ce mi-ai adus? De ce te-ai întors cu mâinile goale?

- Este adevărat, tată, că m-am întors cu mâinile goale, însă banii pe care mi i-ai dat nu i-am risipit pe fructe scumpe, ci m-am înscris la o şcoală. Trei ani de zile am tot învăţat. Fructele pe care le-am cules nu se văd, pentru că ele se află în inima şi în mintea mea. Socot, tată, că acestea sunt fructe valoroase...

Auzind aceste cuvinte, tatăl se bucură şi zise:

- Tu mi-ai adus fructele cele mai scumpe, fiul meu! Tu meriţi răsplata făgăduită, pentru că nu există fruct mai valoros ca învăţătura.

paţiile libere
unţuri din text.
_____.
ne să caute ____
_____.
ct este _____.

abe următoarele
_____;
_____;
_____;
_____;
_____.

COCOŞELUL ISTEŢ

(poveste populară africană)

Se spune că un cocoş mergea să îşi viziteze rudele care trăiau undeva, departe, şi să se închine la mormântul unchiului său. Pe drum se întâlni cu o vulpe. De cum îl văzu, şireata îşi puse în gând să îl jumulească. Ea se apropie de cocoş şi-i vorbi cu glas mieros:

- Încotro, cocoşelule?

- Mă duc să mă închin la mormântul unchiului meu.

- Merg şi eu. În doi, drumul o să ni pară scurt şi nu o să ne fie urât.

Cocoşul îşi dădu seama de viclenia vulpii şi zise:

- Dacă mergi şi tu, nu vom mai fi doi, ci trei, cu tovarăşul meu de drum, câinele, care vine din urmă.

Cum auzi una ca asta, vulpea se sperie şi spuse:

- Am glumit... Cum să merg cu voi, când am atâtea treburi de făcut?

Astfel, cocoşul a scăpat viu şi nevătămat din ghearele vulpii datorită isteţimii sale.

Aplicaţii:

1. Care dintre afirmaţiile de mai jos sunt sfaturi bune de urmat pentru a avea succes?

- A te lăuda cu prieteni puternici.
- A-ţi face singur curaj.
- A nu te însoţi cu persoane periculoase.
- A-ţi alege singur calea de urmat.

2. Ce opoziţii întâlneşti în text?

viclenie – isteţime;
curaj – frică;
prietenie – duşmănie.

3. Viclenia presupune agerimea minţii?

DA NU

cu înțeles

_____;
_____;
_____;
_____;
_____.

text câte trei

_____;
_____;
_____.

o

).

COPILUL CEL ISTEȚ

A fost odată un om bogat, căruia îi murise soția. El nu mai avea niciun neam, nici măcar vreun văr mai îndepărtat sau vreun unchi. Din această pricină, era tare mâhnit şi nu ştia cum să-şi facă rost de o rudă, că de însurat a doua oară nu mai voia, pentru că şi-a iubit foarte mult nevasta. Într-o zi, i-a venit o idee trăsnită: să umble de dimineață prin cetate şi prima ființă ce-i va ieşi în cale, să-i fie copil de suflet.

Mergând aşa, fără țintă, a întâlnit un şarpe micuț. Omul l-a întrebat pe şarpe dacă vrea să-i fie copil de suflet, că-i va da tot ce îşi va dori, iar când va muri îi va lăsa întreaga avere. Şarpele a răspuns că vrea, numai să se învoiască.

- Cum adică să ne învoim? a întrebat omul.

- Nu îți cer nimic mai mult, decât să mă porți întotdeauna în cârcă! zise şarpele.

Omul s-a învoit bucuros şi şarpele i s-a încolăcit în jurul gâtului.

De atunci au fost nedespărțiți. Toate le făceau împreună, mâncau împreună, dormeau împreună şi erau mulțumiți unul de celălalt. Omul i-a dat şarpelui tot ce şi-a dorit şi l-a iubit ca pe propriul copil.

Numai că omul a îmbătrânit, iar şarpele a crescut. Omul nu îl mai putea căra în cârcă pe şarpe de gârbov ce era, fiincă acesta, de atâta bine, crescuse foarte mult.

Degeaba l-a tot rugat omul pe copilul său de suflet să se dea jos, măcar câteva ore, să mai poată respira şi el în voie, şarpele era de neclintit în hotărârea sa de a respecta vechea învoială.

Disperat, omul s-a dus la judecător şi l-a rugat să-i facă dreptate.

- Ajutați-mă, domnule judecător, pentru că nu mai rabd această povară!

Dar după ce şarpele a povestit cum le-a fost învoiala, judecătorul a zis că nu are ce să facă. Şarpele şi-a ținut făgăduiala, fiindu-i copil, atunci şi omul trebuie să-l poarte la gât până va muri.

Omul a plecat de la judecător şi mai necăjit decât a fost înainte, pierzând orice speranță. În drum spre casă a văzut nişte copii care se jucau şi s-a apropiat de ei. Un băiețel stătea pe un buştean; el era

împăratul, iar lângă el, pe un buştean mai mic, o fetiţă în chip de împărătească. Ceilalţi copii se înghesuiau în jurul lor, ascultând poruncile. Omul a întrebat copiii dacă nu îi pot face şi lui judecată. Ei au răspuns, foarte serioşi, că se poate. Atunci omul şi-a povestit necazul. Când a vrut să zică şarpele ceva, băiatul a strigat la el:

- Cum îndrăzneşti să îi vorbeşti de acolo de sus împăratului? Nu ştii că împricinaţii trebuie să stea la judecată jos, la pământ?

Când şarpele a coborât, flăcăiaşul a zis:

- Acest copil, căruia nu îi este milă de părinţii lui, nu merită să vadă lumina soarelui. Pe el copii, aruncaţi cu pietre!

Iar copiii au aruncat cu pietre până au strivit şarpele. Omul a plecat acasă mântuit de judecata unui copil.

Aplicaţii:

1. Care dintre situaţiile de mai jos alcătuiesc subiectul povestirii?

- Fiul este povară pentru bătrâneţea tatălui.
- Bătrâneţea părintelui este o povară pentru fiu.
- Dorinţa legitimă a omului de a avea urmaşi.

2. Ce concepte se opun?

dreptate – pedeapsă;
recunoştinţă – abuz;
adevăr – minciună.

3. Scrie o poveste despre un fiu cu un comportament asemănător şarpelui.

ÎNTÂLNIRE FELINĂ

(poveste populară românească)

Într-o pădure tropicală, un arici a fost martorul unei întâlniri mai ciudate. Vioi şi nepăsător, un motan hoinărea, căscând ochii mari la tot ce-l înconjura. Şi nu înceta minunându-se cu voce tare, de parcă nu singur s-ar fi plimbat!

Tiptil, dintr-un tufiş din spatele său, ieşi hoţeşte un leu ce stătu vreme de câteva secunde să studieze creatura aceea prea ciudată pentru acele locuri. Nu trecu prea mult că hotărî să-şi anunţe prezenţa cu un răget puternic de i se ascuţiră şi mai tare ţepii pe spinare ariciului... Motanul, nu neapărat speriat, ci mai degrabă deranjat de noua prezenţă, se opri, măsurându-l pe leu din coamă până-n coadă.

- Ce faci, frate, de ce urli?

- Frate? Glumeşti, schilodule! zise leul. Ia, mai bine zi, ce cauţi tu aici?

- Iaca, hoinăream în drum spre casă... iar schilod să ştii că nu-s!

- Bag de seamă că tu nu ştii cu cine vorbeşti... Ştii cine sunt eu?

- Nu cred, dar semeni cu un motan imens.

- Un ce? Cum i-ai zis?

- Motan! Ăla aş fi eu! Văd că nici tu nu ştii ce sunt eu!

- Ce eşti tu? Dar de ce să mă intereseze? Eu te-am întrebat dacă eşti vreo fiinţă importantă... deşi nu cred, căci eu de tine nu am auzit. Şi doar sunt Regele animalelor!

- Păi, animal sunt şi eu, iar eu de rege nu te recunosc. În plus, stăpân am deja! Şi spre el mă îndrept.

- Ba stai pe loc! Captiv văd că nu eşti, de ce fel de stăpân îmi vorbeşti?

- De cel ce mă hrăneşte şi mă îngrijeşte.

- Hrăneşte? Dar aici fiecare animal îşi vânează singur mâncarea!

- Vânează, ha, de unde? Am văzut eu... mai mult flămânziţi, pe când la mine nu trece ziua fără să fiu îndestulat.

- Dar nu eşti liber! Eu cel puţin sunt.

- Liber să ce? Să sperii bietele animale pe care le întâlneşti? De aici că le eşti rege... de ce nu te duci să ajuţi un iepure ce zace rănit

în tufişuri mai încolo?

- Să ajut? Un iepure? Poate să-l mănânc!

- Vezi, tu eşti un tiran şi-ţi foloseşti statura ca să-ţi ştie toţi de frică!

- Şi tu ar trebui, căci începi să mă enervezi!

- Ştii ce? Eu sunt mulţumit cu viaţa mea, pe când tu îţi pierzi vremea în rol de sperietoare, probabil nu te place nimeni, şi nici prea des nu mănânci!

- Schilod nesăbuit!

Cu o labă, leul puse motanul la pământ pentru cutezanţa pe care o avusese. Acesta reuşi să o zbughească mai mult mort decât viu, cu o ureche zdrenţuită şi smotocit de tot după prima sa lecţie în sălbăticie.

Ariciul, care ascultase întreaga discuţie, dădu din cap şi spuse pentru sine: „O fi leul tiran nebun, dar prost motan, căci la asemenea statură, eu las privirea în jos şi tac din gură!"

Aplicaţii:

1. Care dintre afirmaţiile de mai jos crezi că sunt sfaturi utile de viaţă?

- Nu provoca întreceri sau conflicte cu cei mai puternici decât tine.

- Îi poţi înfrunta pe cei mai puternici folosindu-ţi agerimea minţii.

- Întotdeauna intră în competiţie cu cei mai buni decât tine.

- Nu căuta compania celor mai slabi pentru a ieşi în evidenţă.

2. Ce proverbe se potrivesc moralei?

- Vorba dulce mult aduce.

- Mielul blând suge la două mame.

- Mai bine codaş la oraş decât în satul tău fruntaş.